

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 378/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Denisou Veselou, Mierová 1, Veľký Krtíš, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Ndt 28/2020 z 11. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 27. apríla 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Ndt 28/2020 z 11. februára 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Krajská prokuratúra v Banskej Bystrici podala 30. júna 2020 na Okresnom súde Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) na sťažovateľa obžalobu pre zločin sprenevery podľa § 213 ods. 1 písm. c), ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Konanie na okresnom súde je vedené pod sp. zn. 3 T 52/20 a trestná vec bola pridelená sudcovi JUDr. Slavomírovi Cimermanovi.

Na základe vyjadrení viacerých sudcov okresného súdu Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 5 Nt 15/2020 z 28. júla 2020 rozhodol, že sudcovia okresného súdu JUDr. Slavomír Cimerman, JUDr. Marta Kamenská a JUDr. Elena Petrusová sú vylúčení z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa. Následne bola trestná vec sťažovateľa pridelená novému zákonnému sudcovi JUDr. Jánovi Šulganovi.

Podaním z 21. septembra 2020 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti všetkým sudcom okresného súdu a krajského súdu a zároveň podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku navrhol odňatie svojej trestnej veci okresnému súdu a jej prikázanie inému súdu toho istého druhu a stupňa mimo obvodu krajského súdu.

Okresný súd uznesením č. k. 3 T 52/2020 zo 7. októbra 2020 rozhodol, že sudca JUDr. Ján Šulgan nie je vylúčený z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa.

Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola predložená na rozhodnutie krajskému súdu, na ktorom je vedená pod sp. zn. 4 Nto 17/2020.

Krajský súd predložil námietku zaujatosti sťažovateľa proti všetkým sudcom okresného súdu a krajského súdu a jeho návrh na odňatie a prikázanie veci najvyššiemu súdu, ktorý napadnutým uznesením č. k. 5 Ndt 28/2020 z 11. februára 2021 rozhodol, že podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku sa trestná vec sťažovateľa vedená na krajskom súde pod sp. zn. 4 Nto 17/2020 tomuto súdu neodníma.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou v podstatnom namieta, že najvyšší súd napadnutým uznesením arbitrárne nevyhovел námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom proti všetkým sudcom krajského súdu a jeho trestnú vec krajskému súdu neodňal.

Podľa názoru sťažovateľa sa najvyšší súd v napadnutom uznesení náležite nevysporiadal s namietanou zaujatosťou všetkých sudcov krajského súdu, pričom poukázal na svoju námietku, že bývalý predseda krajského súdu [REDAKOVANÉ] za súčinnosti a konzultácie so sudcom krajského súdu [REDAKOVANÉ], resp. ďalšími sudcami trestnoprávneho a obchodnoprávneho kolégia podával v minulosti podnety (prípadne trestné oznámenia) na účely trestného stíhania správcov konkurzných podstát, okrem iných aj sťažovateľa, čo podľa jeho názoru odôvodňuje (vzhľadom na existenciu kolegiálnych vzťahov medzi sudcami daného krajského súdu) vznik objektívnej pochybnosti o nestrannosti krajského súdu ako takého.

Podľa názoru sťažovateľa sa najvyšší súd v napadnutom uznesení náležite nevysporiadal ani s jeho argumentáciou, že uznesením č. k. 4 Ndt 9/2019 zo 4. júla 2019 najvyšší súd rozhodol, že (iná) trestná vec sťažovateľa vedená na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 71/2018 a na krajskom súde pod sp. zn. 4 Nto 2/2019 sa týmto súdom odníma a prikazuje Okresnému súdu Nitra, resp. Krajskému súdu v Nitre. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol arbitrárne a v rozpore s požiadavkou právnej istoty, keďže rozhodol inak, ako už v minulosti o obdobnej veci rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 4 Ndt 9/2019 zo 4. júla 2019.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

Sťažovateľ zároveň ústavný súd požiadal o odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu jeho označeného práva malo dôjsť tým, že najvyšší súd arbitrárne rozhodol, že trestná vec sťažovateľa vedená na krajskom súde pod sp. zn. 4 Nto 17/2020 sa tomuto súdu neodníma.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

9. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realita by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. 59/2019).

10. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na príslušnom súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť príslušného súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02).

11. V zásade ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci.

12. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby orgány verejnej moci preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

13. Ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté, že podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku sa trestná vec sťažovateľa vedená na krajskom súde pod sp. zn. 4 Nto 17/2020 tomuto súdu neodníma.

14. Najvyšší súd v podstatnom uviedol, že v predmetnej veci je námietka zaujatosti sudcov krajského súdu založená na argumentácii sťažovateľa, že bývalý predseda krajského súdu [REDAKOVANÉ] za súčinnosti a konzultácie so sudcom krajského súdu [REDAKOVANÉ], resp. ďalšími sudcami trestnoprávneho a obchodnoprávneho kolégia podával v minulosti podnety (prípadne trestné oznámenia) na účely trestného stíhania správcov konkurzných podstát, okrem iných aj sťažovateľa, čo podľa jeho názoru odôvodňuje (vzhľadom na existenciu kolegiálnych vzťahov medzi sudcami daného krajského súdu) vznik objektívnej pochybnosti o nestrannosti tohto súdu ako takého. V súvislosti s touto argumentáciou sťažovateľa najvyšší súd konštatoval, že k predmetným skutočnostiam sa vyjadrilo 42 sudcov krajského súdu, z ktorých vyjadrení vyplýva, že väčšina z nich sa necíti byť subjektívne zaujatá, mnohí sťažovateľa poznajú len zo svojej úradnej činnosti, pričom k nemu nemajú bližší vzťah, ktorý by svojim charakterom mohol byť považovaný za prekážku nestrannosti. Vyjadrenia sudcov krajského súdu sú založené buď na indiferentnom, alebo pracovnom vzťahu k sťažovateľovi (ktorého poznajú zo svojej služobnej činnosti), pričom jedna, ako aj druhá kategória takýchto vzťahov sú na hranici minima spektra vzťahov, ktoré by odôvodňovali odňatie veci súdu a jej prikázanie inému súdu.

Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa, že uznesením č. k. 4 Ndt 9/2019 zo 4. júla 2019 najvyšší súd rozhodol, že (iná) trestná vec sťažovateľa vedená na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 71/2018 a na krajskom súde pod sp. zn. 4 Nto 2/2019 sa týmto súdom odníma a prikazuje Okresnému súdu Nitra, resp. Krajskému súdu v Nitre, najvyšší súd konštatoval, že v čase jeho rozhodovania v prejednávanej veci už [REDAKOVANÉ] nie sú aktívne činní ako sudcovia krajského súdu z dôvodu zániku ich funkcie. Vychádzajúc z uvedeného, možno podľa názoru najvyššieho súdu dôvodne predpokladať, že kolegiálne a subordinačné vzťahy, ktoré na krajskom súde roky pretrvávali a ktorých existenciu označil najvyšší súd v uznesení č. k. 4 Ndt 9/2019

zo 4. júla 2019 ako dôvod pre vznik objektívnej pochybnosti o nestrannosti tohto súdu, boli zánikom funkcie menovaných sudcov „materiálne“ prerhnuté v takom rozsahu, aby eliminovali existenciu akýchkoľvek pochybností o objektívnej nestrannosti ostatných sudcov krajského súdu a s ňou previazanej možnosti objektívneho rozhodnutia danej veci dotknutým súdom.

Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa, že sudcovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] boli predvolaní ako svedkovia v jeho trestnej veci, najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že k zániku funkcie sudcu došlo aj u týchto sudcov.

Najvyšší súd zároveň zdôraznil, že ukončený pracovný vzťah medzi sudcami navzájom, resp. kolegiálny vzťah k bývalému predsedovi súdu (u ktorého došlo medzičasom k zániku funkcie sudcu) sú do značnej miery indiferentnou väzbou, ktorú nielenže každý sudca z hľadiska jeho profesionálneho prístupu k prejednávanej veci a rozhodovaniu musí preklenúť, ale jeho odosobnenosť v tomto smere sa logicky pre takmer nulovú spojitosť väzby na sudcov s takým účastníkom konania javí neutrálnou i navonok. Uvedené zabezpečuje naplnenie subjektívnej i objektívnej zložky kategórie nestrannosti sudcu, a preto najvyšší súd dospel k záveru, že nemá pochybnosti, že napriek existencii aj rešpektovaniu spoločenských a kolegiálnych vzťahov ako vzťahov vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie nielen v horizontálnej, ale i vo vertikálnej rovine možno s prihliadnutím na súčasnú situáciu objektívne predpokladať zo strany aktuálne procesne činných sudcov krajského súdu nestranné rozhodovanie v predmetnej veci.

Vzhľadom na skutočnosť, že prevažná časť argumentácie sťažovateľa spočíva v pochybnosti o objektívnosti rozhodovacieho procesu na krajskom súde o sudcoch, ktorí už aktuálne nevykonávajú funkciu sudcu z dôvodu jej zániku, pričom z písomných vyjadrení ostatných sudcov vyplýva, že títo sa necítia byť v posudzovanej veci zaujatí, najvyšší súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci nie sú splnené zákonné podmienky na tzv. delegovanie veci inému súdu toho istého druhu a stupňa, pretože nie je daný žiadny dôležitý dôvod, v dôsledku ktorého by mohlo byť ohrozené nestranné a zákonné prejednanie trestnej veci sťažovateľa.

15. Najvyšší súd teda konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné zákonné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec sa vzťahujúcich procesnoprávných zákonných ustanovení je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu aj náležite odôvodnené. Najvyšší súd primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim spôsobom zohľadnil všetky relevantné okolnosti potrebné k dôslednému zhodnoteniu podmienok pre prikázanie trestnej veci sťažovateľa inému súdu, ktorých výsledkom bol konkrétnymi dôvodmi podložený záver najvyššieho súdu o nevhodnosti odňatia predmetnej veci krajskému súdu a jej prikázania inému súdu.

Ústavný súd v uvedenej súvislosti pripomína, že nie je „skutkovým súdom“, sám dokazovanie spravidla nevykonáva a nie je preto ani oprávnený do skutkových záverov všeobecných súdov zasahovať (II. ÚS 472/2014).

16. Právne závery najvyššieho súdu predstreté v jeho napadnutom rozhodnutí nie je možné považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené. Sťažovateľom napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu tak v ničom nesignalizuje možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého dôvodnosť by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. medzi sťažovateľom napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a obsahom práva, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení.

17. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku tohto uznesenia).

18. Pokiaľ ide o sťažovateľov návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z predchádzajúcich bodov časti III odôvodnenia tohto uznesenia) je zrejmé, že v danom prípade nie sú splnené predpoklady stanovené § 129 zákona o ústavnom súde na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a preto ústavný súd návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

19. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu